کازمی و بەرهەم صاڵح خەریکی چین؟ … عیماد عەلی

ئەو هەواڵە وردانەی بە خشکەیی لە بەغداو جیهانەوە دەربارەی جموجوڵەکانی دەسەڵاتداران وشێوەی عیراقی داهاتوو دەردەکەون و بە هێواشی روون دەبنەوە ئەوەیە کە ئەمریکا و ئێران لە زۆر شت هاوڕان لە عیراقدا، سەرەڕای ئەو ناکۆکیە ئاشکرایەی لە نێوانیاندا هەیە، ئەگەر بەرژەوەندیەکانیان یەکبگرنەوە، لەو نێوەندەشدا بەشێوەیەکی ئاسایی و وەکو عادەتی هەمیشەیی خۆی؛ بەریتانیا و ئەمریکا، سەرجەم بەرژەوەندەیەکانی خۆیان لە نێو ئەو هاوکێشانەدا دەپارێزن و هەنگاوی ستراتیجی باش لەو بارودۆخە شڵەژاو و فەوزایەدا دەهاوێژن و، نیازی سەرەکی ئەم چەند لایەنە نێوخۆیی و دەرەکیەش ئەوەیە عیراقێکی یەکگرتووی ملکەچی ئەم وڵاتانە لە دواجاردا بێننە ئاراوە و بۆ ئەو مەبەستەش کارەکتەری ملشۆر و خاوەن خاڵی سەلبی و لاوازی نێوخۆیی بەکار دێنن.

ئەوەتا لە مەڕ هەر جوڵەیەکی کازمی ئەگەر دەستوریش نەبێت کەسێك نابینیت بەرەنگاری بکاتەوە جگە لە زۆر کەم لە جەمسەری لاواز کە ئەوانیش دەزانن لە دواجاردا پەراوێز دەخرێن، هەموو جموجوڵێکی کازمی بە سازان لەگەڵ بەرهەم صاڵەح دەکرێت، دوا بڕیاریش واتە دیاریکردنی رۆژی هەڵبژاردنی پێشوەختە کە ئەرکی سەرۆك کۆمارە لەدوای هەڵوەشانەوەی پەرلەمان و پێش شەست رۆژ لە هەڵبژاردن کە دەبێت رۆژەکە دیاری بکات، کەچی کازمی لە ئەمرۆوە وەك پێشێلکردنی دەستوریش رۆژەکەی دیاریکردووە و هیچ حسابێکی بۆ یاسا و دەستور نەکردووە و سەرۆك کۆماریش کە لاف و گەزافی ئەوە دەدات پارێزەری دەستورە لەم فاوڵە نقەی لێوە نەهات، بەڵکو بەخۆی پێشوەختە سازانی لەگەڵ کازمی کردووە لەسەر ئەم پێشێلکاریە.

ئامانجەکانی ئەم کۆمەڵە کارەکتەرە دەرەکی و ناوەکیەی سیاسەتمەدار و وڵاتانی خاوەن بەرژەوەندی لە عیراق بەم شێوەیە و، کازمی و بەرهەم صاڵەح پێشوەختە هەموو بەرژەوەندیە شەخسیەکانی خۆیان بەوانەوە بەستێتەوە و دوارۆژی سیاسی خۆیان لەم گرەوکردنەدا دەبیننەوە:

- هەردوکیان هەوڵی تەواویان بۆ یەکێتی خاکی عیراق و لەو نێوەدەدەشدا لاوازبون یان بەیەکجاری نەمانی قەوارەی هەرێمی کوردستان و مانەوەی خۆیان بەسەر لیستی دەسەڵاتداری لە

عیراقێکی یەکگرتووی تەنانەت تۆتالیتاری دەبیننەوە.

- جێبەجێکردنی فەرمانەکانی وڵاتانی خاوەن هەژمون و بەرژەوەندیخواز لە عیراق لە پێناو خۆبەهێزکردنیانە لەو عیراقەی مەبەستیانە بۆ مانەوەی دەسەڵاتیان لەسەر حیسابی هەموو قوربانیەك بە تایبەتی لە لایەنە کوردەوە درابێت.
- ئەم سازانە سیاسیەی هەردوو سەر دەسەڵات رێگە خۆشکەر دەبێت کە لیستێکی یەکگرتووی خۆیان پێکبێنن(ماوەیەکە و ئێستاش بە نهێنی کاری بۆ کردووە و بۆی دەکەن) و بەو هیوایەی براوەی یەکەم بن لە هەڵبژاردنی داهاتوودا، بۆ ئەوەی ئەجێنداکەیان بە ئاسانی جێبەجێبکەن و ئەو وڵاتانەش لە خۆیان رازیبکەن(بەڵکو ئەم کارەیان بە فەرمانی ئەو وڵاتانەیە). ئەمەش لەسەر حیسابی بەرژەوەندی تایبەتی هەموو خەڵکی عیراق بە کوردیشەوە.
- لەم هەماهەنگیەی کازمی و بەرهەم جگە لە رووکردنە تونێڵی لێڵی عیراق لە لایەن کوردەوە هیچ دەرچەیەك بۆ پرسی کوردی تیدا نابینرێت و تەنانەت مەترسی گەورە لەسەر قەوارەی هەرێم و بەندە دەستوریەکانی عیراقە کە لە بەرژەوەندی کورد تێپەرێنراوە.
- ئەگەر ئەم پیلانە سەربگرێت ئەوا شتیك نامێنێت ناوی ناوچە کێشە لەسەرەکان بێت و بەرتیانیا و ئەمریکا و ئێران دەبن بەخاوەنی هەموو فەرمانێك تایبەت بەو ناوچانە و لەو بارەوە نەوتەکەی دەکەوێتە ژێر رەحمەتی کۆمپانیا زەبەلاحەکانیان.
- لە کاتی سەرکەوتنیان لە گەیشتن بەو ئامانجە، هەوڵی گۆڕینی دەستور بۆ قازانجی ئەجێنداکەی خۆیان لە عیراقێکی یەکگرتووی تۆتالیتاری دەدەن و ئەگەر لە هەڵبژاردن سەرکەوتن بەدەست بێنن ئەو ئامانجەش بەدەست دێنن.
- بەم شێوەیە عیراقێکی نوێ بە شێوە و روکەش و بەهەمان جەهەر و پلان و رێگەی سەرەتای دروستبونی عیراقی 1921 بە کارەکتەری جیاواز و بەناو کۆماری دروست دەکەن و بۆ دەیان دەیەی تر ژێردەستەی بەریتانیا و ئەمریکا و وڵاتانی دەوربەری خاوەن هەژمون دەبێت .

ئەوەی جێگەی سەرسوڕمانە کە کورد لای خۆیەوە بۆ ئەوەی حاڵەتەکە لێکبداتەوە و پلانەکان بخوێنێتەوە و ئامانجی کازمی بزانێت و بیر لە هۆکاری ئەو کۆدەنگیەی لەسەر بوو بکاتەوە کەوتە هەڵەیەکی گەورەتر لە جاران و بە غەشیمی خۆی یەکەم لایەن بوو کە پشتگیری لە کازمی کرد و، ئەگەر ئەم دووانە و ئەوانەی لەپشتیانن سەربکەون ئەوا دەستی کورد بە تەواوی بە

بەتاڵی لە بنی هەمبانەکەوە دەردەچێت.